

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.09.2007, sp. zn. 32 Odo 1254/2005, ECLI:CZ:NS:2007:32.ODO.1254.2005.1

Číslo: 74/2008

Právní věta:

Na zásilkovou smlouvu se podpůrně použije i ustanovení § 584 odst. 2 věty druhé obch. zák.; v takovém případě ve vnitrostátní silniční nákladní přepravě vstupuje zasílatel do postavení dopravce.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.09.2007

Spisová značka: 32 Odo 1254/2005

Číslo rozhodnutí: 74

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Smlouva zásilková

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 1 2 . 7 . 2 0 0 4 u l o ž i l ž a l o v a n é , a b y z a p l a t i l a ž a l o b k y n i č á s t k u 1 5 1 2 6 9 , 5 0 K č s 1 3 % ú r o k e m z p r o d l e n í o d 1 8 . 8 . 1 9 9 9 d o z a p l a c e n í , a r o z h o d l o n á h r a d ě n á k l a d ů ř í z e n í . S o u d p r v n í h o s t u p n ě z j i s t i l , ž e ž a l o b k y n ě o b j e d n a l a u z a h r a n i č n í h o v ý r o b c e v N ě m e c k u z b o ž í , j e h o ŝ p ř e p r a v u z a j i š ť o v a l z a h r a n i č n í z a s í l a t e l M F G . s b ě r n ý m k a m i o n e m z N ě m e c k a d o s b ě r n é h o s k l a d u ž a l o v a n é v O . Ž a l o v a n á i n f o r m o v a l a ž a l o b k y n i o p ř í c h o d u z á s í l k y h l á š e n k o u D 3 2 / 2 3 z e d n e 1 0 . 5 . 1 9 9 9 , k t e r o u ž a l o b k y n ě v t e n t ý ž d e n p o t v r d i l a a s o u č a s n ě ž a l o v a n o u z m o c n i l a k p ř í m ě m u z a s t u p o v á n í v c e l n í m ř í z e n í v s o u v i s l o s t i s d o v o z e m , v ý v o z e m a t r a n z i t e m z b o ž í . N a z á k l a d ě t ě c h t o ú k o n ů ú č a s t n í k ů ž a l o v a n á z a j i s t i l a c e l n í o d b a v e n í z á s í l k y , j e j í p ř e p r a v u z e s v ě h o c e l n í h o s k l a d u n a m í s t o u r č e n í u v e d e n é ž a l o b k y n í p r o s t ř e d n í c t v í m d o p r a v c e R . K . , p o d o r u č e n í z á s í l k y , k t e r á b y l a č á s t e č n ě p o š k o z e n a , v r á m c i r e k l a m a č n í h o ř í z e n í p r o v e d l a z j i š ť ě n í r o z s a h u a p ř í c h n p o š k o z e n í z á s í l k y u s p o l e č n o s t i I . P . , a . s . , j e ŝ d o s p ě l a k z á v ě r u , ž e k p o š k o z e n í d o š l o n e o d b o r n o u m a n i p u l a c í p ř i p ř e p r a v ě . P o š k o z e n ý p ř í s t r o j z e z á s í l k y n e c h a l a ž a l o b k y n ě o p r a v i t u v ý r o b c e a u ž a l o v a n é p a k u p l a t n i l a n á r o k n a n á h r a d u n á k l a d ů s p o j e n ý c h s o p r a v o u v c e l k o v ě v ý š í 1 5 1 2 6 9 , 5 0 K č . S o u d p r v n í h o s t u p n ě d o s p ě l k z á v ě r u , ž e s e p o d l e § 6 0 1 a n á s l . o b c h . z á k . ú č a s t n í c i d o h o d l i o v š e c h p o d s t a t n ý c h n á l ě ž i t o s t e c h z á s í l k o v é s m l o u v y a d á l ě v y š e l z § 6 0 5 o d s t . 1 o b c h . z á k . , p o d l e n ě h o ŝ p l a t í , ž e n e o d p o r u j e - l i t o s m l o u v ě n e b o n e z a k á ŝ e - l i t o p ř í k a z c e n e j p o z d ě j í d o z a č á t k u u s k u t ě č n o v á n í p ř e p r a v y , m ů ŝ e z a s í l a t e l p ř e p r a v u , k t e r o u m á o b s t a r a t , u s k u t ě č n ě t s á m . P o d l e o d s t a v c e 2 p l a t í , ž e p o u ŝ i j e - l i z a s í l a t e l k o b s t a r á n í p ř e p r a v y d a l š í h o z a s í l a t e l e (m e z i z a s í l a t e l e) , o d p o v í d á p ř i t o m , j a k o b y p ř e p r a v u

obstatal sám. Podle závěru soudu prvního stupně je to tedy žalovaná, kdo odpovídá za způsobenou škodu žalobkyni, protože je subjektem, se kterým si žalobkyně obstarání přepravy dohodla. Ke vzniku škody na zásilce došlo neodbornou manipulací se zásilkou při zajišťování její přepravy na území České republiky, tedy v důsledku skutečnosti, kterou žalovaný, resp. mezizasílatel mohl odvrátit při vynaložení dostatečné odborné péče.

K odvolání žalované V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 31. 3. 2005 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vyšel ze se skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se s jeho závěrem, že účastníci uzavřeli zasílatelskou smlouvu podle § 601 a násl. obch. zák. Tento smluvní typ nevyžaduje písemnou formu, platná je i ústní dohoda, která má v posuzovaném případě podobu požadavku žalobkyně jako příkazce na zajištění přepravy zboží v hlášení D 32/23 s obsahem potvrzeným žalobkyní. Tímto dokladem je možno podle odvolacího soudu usuzovat na dohodu o provedení celních úkonů žalovanou pro žalobkyni a o zajištění přepravy uvedeného zboží, není však jím vyjádřená a prokázaná žalobkyní tvrzená jednoznačná vůle uzavřít smlouvu o přepravě zboží ve smyslu § 610 a násl. obch. zák. Při výkladu vůle jednajících osob je proto třeba vycházet ve smyslu § 266 odst. 3 obch. zák. z jejich následného chování. Jak bylo zjištěno, žalobkyně jako zasílatelka sama přepravu neprovedla, ale její provedení zajistila uzavřením smlouvy o přepravě s dopravcem R. K.- A., v O. Ke vzniku zasílatelské smlouvy došlo podle ústního zasílatelského příkazu žalobkyně konkludentním jednáním žalované, která dala svým jednáním najevo přijetí zasílatelského příkazu zajištěním celních formalit a přepravy zboží do místa určeného žalobkyní. Při posouzení odpovědnosti žalované jako zasílatele vyšel odvolací soud podle § 609 obch. zák. podpůrně z § 577 a násl. obch. zák., nikoliv z § 603 odst. 2 obch. zák., jak to učinil soud prvního stupně, neboť toto ustanovení dopadá pouze na případy, kdy zasílatel sám fyzicky převezme zásilku k přepravě a ke škodě na převzaté zásilce dojde v době, kdy je zásilka v jeho dispozici. K tomu však v daném případě nedošlo. Odvolací soud dále vyšel z § 584 odst. 1 a odst. 2 a § 586 obch. zák., z nichž je nutno dovodit, že pokud zasílatel neoznačí příkazci osobu dopravce, se kterou uzavřel přepravní smlouvu, má příkazce právo vymáhat splnění závazku z přepravní smlouvy přímo na zasílateli. Tomu odpovídá též povinnost zasílatele podle § 586 v návaznosti na § 609 obch. zák. vymáhat závazky z přepravní smlouvy, nebo postoupit pohledávky z této smlouvy příkazci. V předmětné věci nebylo zjištěno, že by žalovaná jako zasílatel označila žalobkyni osobu dopravce, který odpovídá za předmětnou škodu, nebo že by na žalobkyni převedla pohledávku vzniklou z porušení přepravní smlouvy. Nelze proto akceptovat námitku žalované, že není ve sporu pasivně legitimována.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, a uvedla, že žalobkyně si u žalované neobjednala obstarání přepravy zásilky z Německa do K., ale že byla kontaktována žalobkyní jako celní agent v okamžiku, kdy do celního skladu žalované v O. dorazila zásilka pod celním dohledem určená pro žalobkyni. Zásilku proto žalovaná celně odbavila, vystavila tranzitní celní prohlášení a odeslala zásilku žalobkyni systémem CSE. Žalovaná zdůraznila, že sice jako svoji hlavní činnost provozuje zasílatelství, v daném případě však žalobkyni poskytla službu spočívající v zastupování v celním řízení a úkony s tímto související. Poukázala na to, že z přepravního listu, jehož stejnopis žalobkyně obdržela spolu se zásilkou, a ze zápisu o škodě, který byl pořízen při přejímce zásilky žalobkyní, je zřejmé, že žalobkyně měla úplnou informaci o tom, kdo je dopravcem. Poukázala na § 73 vyhlášky č. 133/1963 Sb., o silničním přepravním řádu, podle něhož je osobou oprávněnou k podání reklamace v nákladní přepravě v případech poškození zásilky příjemce. Žalovaná tedy nemohla nároky žalobkyně vůči dopravci uplatnit. Podávání zvláštní zprávy ve smyslu § 584 obch. zák. po zasílateli podle názoru žalované nelze požadovat. Příkazce od zasílatele vždy obdrží doklad o uzavření přepravní smlouvy a podávání zvláštní zprávy je zejména v silniční nákladní dopravě nerealizovatelné – v praxi by to znamenalo odesílat denně několik set zpráv o skutečnostech, které jsou uvedeny v dokladech (většinou přepravních smlouvách), které příkazce od zasílatele vždy obdrží. Žalovaná je přesvědčena, že své povinnosti vůči žalobkyni splnila, neporušila žádnou svoji

povinnost, a proto není za škodu odpovědná. Žalovaná navrhl zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání vyslovila svůj názor, že dovolání není přípustné, neboť se nejedná o otázku zásadního právního významu a pokud by přípustné bylo, považuje rozhodnutí odvolacího soudu správné. Za podstatné pro posouzení věci považuje obsah hlášenky D 32/23, v němž je žalovanou uvedeno, že „vyplněním a odesláním hlášenky zároveň potvrzujete úhradu naší faktury za dopravu a celní řízení ...“ a také to, že žalovaná respektovala její žádost o provedení přepravy namísto 12. 5. 1999 dne 13. 5. 1999, v průběhu přepravy zásilky i reklamace jejího poškození se chovala jako dopravce, ve svém předmětu podnikání měla zapsanou mj. i silniční motorovou dopravu (veřejnou nákladní vnitrostátní a mezinárodní). Žalobkyně je přesvědčena, že žalovaná je za škodu odpovědná bez ohledu na typ smlouvy, která byla uzavřena. Pokud žalovaná poukazuje na obsah přepravního listu, pak není zřejmé, s kým byla přepravní smlouva uzavřena, neboť je zde uveden pouze řidič L. bez dalšího upřesnění. O tom, že dopravcem je R. K. – A. v O., se žalobkyně dozvěděla až v rámci soudního řízení. Žalobkyně navrhl zamítnutí dovolání.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a obsahuje stanovené náležitosti, nejprve zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, a podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. proti rozsudku, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku nebo usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O žádný z uvedených případů se v posuzované věci nejedná.

Proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. za podmínky, že dovolání není přípustné podle písmena b) tohoto ustanovení a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Předpokladem je, že řešení právní otázky mělo pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou právní otázku, na níž rozsudek odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení věci založen. Zásadní právní význam má rozsudek odvolacího soudu současně pouze tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v posuzované věci, ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), přičemž se musí jednat o takovou právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud řešena nebo která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v

ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má. Teprve za situace, kdy dovolací soud shledá přípustnost dovolání pro zásadní právní význam napadeného rozsudku, může se zabývat ostatními uplatněnými dovolacími důvody.

V posuzované věci je nutno nejprve konstatovat, že otázka, jaká smlouva byla mezi žalobkyní a žalovanou uzavřena, je otázkou daného konkrétního případu. Přípustnost dovolání by v tomto případě byla dána pouze tehdy, pokud by rozhodnutí odvolacího soudu bylo v rozporu s hmotným právem (nejde o řešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně). Přitom z uvedeného hlediska je rozhodující kvalifikace smluvního vztahu, na jehož základě bylo přepraveno předmětné zboží ze sběrného skladu žalované v O. žalobkyni do K., neboť ze skutkového zjištění vyplývá, že k poškození zboží došlo při této přepravě. Není tedy rozhodující, na základě jakého smluvního vztahu došlo k přepravě zboží z Německa do České republiky. Vzhledem ke skutkovým zjištěním, jež učinil soud prvního stupně, přičemž těmito skutkovými zjištěními je dovolací soud vázán, nelze dovodit, že by závěr odvolacího soudu o tom, že mezi účastnicemi byla uzavřena zasílatelská smlouva, podle níž se žalovaná zavázala obstarat přepravu předmětného zboží ze skladu v O. do K., byl v rozporu s hmotným právem. O tom svědčí mimo jiné i následné chování stran (§ 266 odst. 3 obch. zák.). Žalovaná v celém průběhu řízení (viz např. i odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně) tvrdila, že mezi účastníky byla uzavřena smlouva zasílatelská. Z pohledu této otázky tedy nemá rozsudek odvolacího soudu zásadní právní význam.

Tento význam však má z hlediska řešení otázky, zda podle ustanovení § 609 obch. zák., podle něhož se na zasílatelskou smlouvu použijí podpůrně ustanovení o smlouvě komisionářské, se v případě zasílatelské smlouvy aplikují i ustanovení § 584 odst. 2 obch. zák.. Tato otázka nebyla dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena, proto je dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Dovolání však není důvodné.

Ustanovení § 584 odst. 1 obch. zák. určuje, že po zařízení záležitosti je komisionář povinen o výsledku podat komitentovi zprávu a provést vyúčtování. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení ve zprávě komisionář označí osobu, se kterou smlouvu uzavřel. Jestliže tak neučiní, je komitent oprávněn vymáhat vůči komisionáři nárok na plnění závazku z této smlouvy. Dovolací soud se ztotožňuje se závěrem rozsudku odvolacího soudu, že v případě zasílatelské smlouvy se aplikuje i ustanovení § 584 odst. 2 obch. zák. Podpůrným použitím ustanovení o smlouvě komisionářské ve smyslu ustanovení § 609 obch. zák. je třeba rozumět použití v případě, že ustanovení o smlouvě zasílatelské určitou otázku neupravují. Obchodní zákoník v ustanovení § 607 odst. 3 upravuje, že příkazce je povinen zaplatit zasílateli úplatu a vzniklé náklady bez zbytečného odkladu poté, kdy zasílatel zajistil obstarání přepravy uzavřením potřebných smluv s dopravci, popřípadě mezi zasílateli a podal o tom zprávu příkazci. Obchodní zákoník v tomto ustanovení podpůrně upravuje vznik nároku na zaplacení úplaty zasílateli a její splatnost. Obchodní zákoník v ustanovení § 607 odst. 3 obch. zák. neupravuje obsah této zprávy a důsledky nepodání této zprávy (kromě otázky vzniku práva na úplatu zasílatele a její splatnosti). Není žádného důvodu, proč by podpůrné použití ustanovení § 584 odst. 2 obch. zák. mělo být pro vztah ze zasílatelské smlouvy vyloučeno. Význam splnění této povinnosti (přičemž pro její splnění není předepsána forma) se projevil i v daném případě, kdy v přepravním listu nebyl dopravce jednoznačně označen. V případě tohoto zákonného samovstupu pak ve vnitrostátní silniční nákladní přepravě vstupuje zasílatel do postavení dopravce.

Právní posouzení věci odvolacím soudem, který dospěl k závěru, že žalovaná za škodu na zásilce, jejíž náhradu žalobkyně požaduje, odpovídá s ohledem na to, že nebylo zjištěno, že by žalovaná jako zasílatel označila žalobkyni osobu dopravce, je proto správné, přičemž správnost tohoto právního

posouzení není zpochybněna ani nesprávným odkazem na ustanovení § 586 obch. zák., jež se v daném případě neaplikuje. Dovolatelkou uplatněný dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tedy naplněn není.

Protože Nejvyšší soud nezjistil ani vady, k jejichž existenci přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2, věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.